

מבחן מעשי – לפרשת חיי שרה

בפרשת השבוע אנו קוראים על אחד האירועים ההיסטוריים שבתולדות עמנו. אברהם ממשיך את השושלת, ומקיים את הבטחת הקב"ה: "כִּי בִּיִצְחָק יִקְרָא לְךָ זָרַע" (לעיל כא, יב). אברהם שולח את אליעזר נאמן ביתו לארץ מולדתו, להשיא אשה ליצחק בנו.

התפילה

כשהגיע אליעזר למקום, המתין ליד באר המים, שם נשא תפילה, שהקב"ה יזמן לו נערה חשובה. אליעזר היה בטוח שתפילת אברהם תתקבל. ולכן התפלל אליעזר שיהיה מתאים למלא את המשימה כראוי, שלא יגרום שתהיה מניעה לקיום תפילת אברהם 'הוא יִשְׁלַח מִלְאָכּוֹ לְפָנֶיךָ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה'.

אליעזר לא הלך לבית משפחת אברהם, אלא החליט לבדוק את הנערה על יד באר המים. הוא הבין שאת נעימות הליכותיה לא יוכל לדעת לאחר כניסתו לעיר, שכן התנהגות הנערה עשויה להיות מושפעת מהוריה בהנחייתם, ולא ניתן יהיה לעמוד על מידותיה. ולכן ביקש לעמוד על תכונות הנערה בכניסה לעיר, ללא גורמים חיצוניים העשויים להשפיע על התנהגותה.

במרכז הבחינה העמיד אליעזר סיטואציה ייחודית. הוא הציב תנאי ואמר: 'יְהִי הַנֶּעֱרָ אֲשֶׁר אֶמַר אֵלַיָּהּ הִטִּי נָא כַּדָּךְ וְאֶשְׁתָּה' (כד, יד), ובתגובה לדבריו 'וְאֶמְרָה שְׂתָה וְגַם גְּמְלִיךָ אֶשְׁקָה', זו תהיה ההוכחה שהיא האשה הראויה להינשא ליצחק. נשאלת השאלה, **מדוע אליעזר ביקש תנאי זה דוקא? מדוע לא בחן את הנערה באופן אחר?**

בפשטות רצה אליעזר לבחון האם הנערה ראויה להיכנס למשפחתו של אברהם אבינו, שכידוע מידת החסד היתה נר לרגליו, והחליט להתבונן איך היא פועלת בעשיית חסד, בפרט במעשה שהיה יכול לעשות לבד, ויכולה היתה לומר לו שישתה ממי הבאר, ללא סיועה. המלבי"ם מדגיש שמסיבה זו ביקש ממנה אליעזר שבדוקא היא תטה את הכד, שהוא טורח גדול, שתוריד את הכד מעל שכמה אל ידיה להשקות אותו. אליעזר ביקש ממנה שתתן לו לשתות, ולבחון האם בתגובה תשיב: 'שתה וגם גמליך אשקה', אזי יבין מכאן שהיא בעלת חסד, הנותנת יותר ממה שמתבקשת.

הבחינה

בית הלוי מבאר שעל אף שהכל היה בדרך נוחש וסימן, בבחינה זו פעל אליעזר בחכמה רבה. הוא רצה לעמוד על מידותיה, אם הן טובות ובאמצעותן לבחון גם ובעיקר את תבונתה: א. לראות האם היא טובה במזגה, לתת לאיש שאינה מכירה לשתות, ובפרט שלא היתה שם כוס לשאוב מהכד, אלא הוא שתה מהכד בעצמו, כפי שביקש 'הַגְּמִיאֵינִי נָא מֵעַט מִיָּם מִפְּנֶיךָ'. בכך עמד על מידותיה, שכן אם

לא היתה בעלת חסד, לא היתה נותנת לו, שהרי מדובר באדם זר היכול להמאיס את המים ברוק שבפיו. ב. אליעזר רצה לראות מה תעשה במים שנותרו בכד לאחר ששתה ממנו.

בכך הציב אותה בדילמא, מחד, אם תשא אותם לביתה, היא תתגלה כנערה שאינה חכמה, שמא פיו אינו נקי והשאיר חולי בכד. מאידך, אם היא לא תקח את המים לביתה ותשפוך אותם, עלול הוא להתבזות ולהתבייש, ששופכת את שאריות המים שמהם שתה. על כן ציפה שתאמר לו: 'וְגַם גְּמֻלְיָךְ אֶשְׁקֶה', (כפי שאכן אמרה), וכך יעמוד על חכמתה הרבה ויידע שהיא בעלת שכל וכמו כן גם בעלת מידות טובות ודרך ארץ, ואינה פוגעת בכבודו של אדם. גם לאחר שהגיע למסקנה זו, עדיין אין ראייה שהיא ראויה לביתו של יצחק, ועל כך התפלל לה' שיעלו לו הסימנים שעושה, להוכיח שזו הנערה שהועיד הקב"ה ליצחק.

בתשובתה, הוסיפה רבקה, מעבר לציפיותיו. היא לא רק אמרה: 'שְׁתֵּה וְגַם גְּמֻלְיָךְ אֶשְׁקֶה', אלא הוסיפה גם לְגִמְלֵיךְ אֶשְׁאָב עַד אִם כָּלוּ לְשֵׁתֵךְ', ובכך הראתה שחסה על כבודו, שלא יחשוב ששפכה את המים אל השוקת, משום שאינה רוצה לישא אותם לביתה, אלא אמרה לו שתשאב עוד מים אחרים עבור הגמלים, עד שיכלו לשתות וכך הניחה את דעתו בצורה מכובדת.

לומדים אנו מפרשה זו **שאדם נבחן במידת טוב ליבו**. אליעזר רצה לבחון אותה, עד כמה תטרח ותוריד את כדה מעל שכמה להשקותו, שכן יכלה להתחמק באופן טבעי, בטיעון שיכול לשאוב מים בעצמו. באמרה 'שְׁתֵּה וְגַם גְּמֻלְיָךְ אֶשְׁקֶה', נוכח אליעזר לראות את טוב ליבה, ומידותיה הטובות, שבלטה ברגישותה ויחסיה לזולת.

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך', על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר.

לתגובות – office@shaalti.co.il ; 052-9453811

לקריאת והורדת גליון תורתך שאלתי לפרשת חיי שרה

בקישור <https://shaalti.co.il/?p=11195>

לרעיונות יפים על פרשת חיי שרה, שיסייעו להעשיר את שולחן השבת,

ניתן להיכנס לאתר תורתך שאלתי בקישור <https://did.li/jmDTY>

לקבלת כלים לגיבוש משפחתי ולהעשרת שולחן שבת, בוואטסאפ בכל מוצא"ש, בקישור

<https://chat.whatsapp.com/FzKpbv5NCvK5alFO9qJSBn>

ניתן לקבל את המאמרים במייל, לאחר שליחת המילים 'שבת חלום', למייל office@shaalti.co.il

לצפיה בסרטונים וקטעים מתוך ההרצאה 'שבת חלום', בקישור <https://youtu.be/jgaZizoeMJ0>